

УДК 784.3:37.036(477)"2022/..."

DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2025-6\(225\)-141-145](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2025-6(225)-141-145)

ЦАП ГАННА ВІКТОРІВНА,

заслужена артистка України, доцентка кафедри естрадного співу,
Київська муніципальна академія естрадного та циркового мистецтва,
м. Київ, Україна

Hanna Tsap,

Honored Artist of Ukraine, Associate Professor at the Department
of Pop Singing, Kyiv Municipal Academy of Performing and Circus Arts,
Kyiv, Ukraine

E-mail: capsinga1988@gmail.com

ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0006-6584-947X>

КОВАЛЬЧУК МИРОСЛАВА МИХАЙЛІВНА,

заслужена артистка України, старша викладачка кафедри естрадного співу,
Київська муніципальна академія естрадного та циркового мистецтва,
м. Київ, Україна

Myroslava Kovalchuk,

Honored Artist of Ukraine, Senior Lecturer, Department of Pop Singing, Faculty of Musical Arts,
Kyiv Municipal Academy of Performing and Circus Arts,
Kyiv, Ukraine

E-mail: Muroslavasluvka@gmail.com

ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0006-0134-4608>

ЄФИМЕНКО НАТАЛІЯ МИКОЛАЇВНА,

заслужена працівниця культури, доцентка кафедри естрадного співу,
Київська муніципальна академія естрадного та циркового мистецтва,
м. Київ, Україна

Nataliya Yefymenko,

Honored Employee of Education, Associate Professor at the Department of Pop Singing,
Faculty of Musical Art, Kyiv Municipal Academy of Performing and Circus Arts,
Kyiv, Ukraine

E-mail: nnrecordsn@gmail.com

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-5860-7521>

ПЕДАГОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЗМІСТОВО-СТИЛЬОВИХ ДОМІНАНТ РЕПЕРТУАРУ УКРАЇНСЬКИХ ПОП-СПІВАКІВ ЧАСІВ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ

А Окреслено еволюцію змісту української поп-музики, що відбулася в умовах повномасштабної війни, та окреслено її освітній потенціал. Демонструється, що значення популярної музики не обмежується сферою розваг: вона перетворюється на засіб пізнання та фіксації досвіду, джерело підтримки та платформу для культурного спротиву. Здійснено аналіз сучасного репертуару, який виявляє зміну тематичних пріоритетів – від ліричних тем до патріотичних, громадянських і меморіальних мотивів. У цих творах приватне гармонійно поєднується з колективним, а образи фольклору інтегруються із сучасними символами опору. Відзначено стилістичні інновації, як-от: використання звукових цитат і документальних аудіофрагментів, посилення інтертекстуальних зв'язків, оновлення вокальних й інструментальних технік.

Підкреслено ключову роль мовної політики: перевага української мови у військовому репертуарі служить беззаперечним маркером позиції та відмови від культурних компромісів. Аргументовано педагогічні наслідки: військові пісні можуть використовуватися як ресурс для розвитку медіаграмотності, критичного мислення та навичок інтерпретації. Визначено практичне значення цих творів для художньої освіти, що включає аналітичні завдання та сценічні інтерпретації з урахуванням культурного контексту. Окреслено перспективи подальших досліджень, що включають вивчення сприйняття різними аудиторіями та розроблення методів інтеграції воєнного репертуару в освітні програми.

Отже, українська поп-музика воєнного часу постає не лише як «дзеркало» епохи, але й як потужний інструмент культурної комунікації та освіти.

Ключові слова: українська поп-музика; репертуар; змістово-стильові домінанти; патріотична тематика; музична освіта

THE PEDAGOGICAL POTENTIAL OF TRANSFORMING THE CONTENT AND STYLISTIC DOMINANTS OF THE REPERTOIRE OF UKRAINIAN POP SINGERS DURING THE FULL-SCALE WAR

S The article summarizes the transformation of the content and style of Ukrainian pop music in the context of the full-scale war and outlines its educational potential. It shows that the significance of popular music goes beyond entertainment: it becomes a tool for understanding and recording experiences, a source of support, and a space for cultural resistance. Based on an analysis of the contemporary repertoire, a shift in thematic priorities from lyrical, 'non-social' issues to patriotic, civic, and memorial motifs is demonstrated, within which the private is organically combined with the collective, and images of folklore interact with the latest symbols of resistance. Stylistic innovations are traced: the use of sound quotations and documentary audio fragments, the strengthening of intertextual connections, and the updating of vocal and instrumental solutions.

The key role of language policy is emphasised: the dominance of the Ukrainian language in the military repertoire appears to be an unquestionable marker of position and a rejection of cultural compromises. The pedagogical implications are substantiated: war songs can serve as a resource for developing media literacy, critical thinking, and interpretive skills, combining artistic experience with historical memory and civic values. The practical significance lies in the possibility of using these works in arts education, from analytical tasks to stage interpretation, considering the cultural context. Prospects for further research are outlined: studying the reception by different audiences, intercultural comparisons, and developing methods for integrating the war repertoire into educational programmes.

Thus, Ukrainian wartime pop music appears not only as a "mirror" of the era, but also as an effective factor in cultural communication and education.

Keywords: Ukrainian pop music; repertoire; dominant themes and styles; patriotic themes; music education

Актуальність проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими практичними завданнями.

Повномасштабне вторгнення російських військ в Україну зумовило кардинальні зміни в усіх аспектах суспільного життя, включаючи музичну індустрію. Українські поп-співачки, які до війни надавали перевагу у своєму репертуарі ліричним пісням, почали змінювати власні виконавські стратегії, що проявилось у виборі змісту концертних програм. Ця зміна в їхньому репертуарі віддзеркалює появу нових стилістичних трендів, що проявляється у використанні глибоких символічних образів, зростанні ролі соціальної та патріотичної тематики. Аналогічні зміни притаманні для навчального репертуару студентів ЗВО мистецького спрямування. Специфіка трансформації змістово-стильових домінант репертуарної політики поп-виконавців є питанням, що не отримало достатнього комплексного висвітлення в сучасній літературі.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій.

Проблематика української пісні у воєнний час активно досліджується у працях вітчизняних і зарубіжних науковців, однак зосередженість переважно на окремих її аспектах зумовлює необхідність комплексного осмислення феномену у мистецтвознавчому та педагогічному вимірах.

У публікації О. Клецьової [1] розкрито символіку, смислові акценти та наративні стратегії сучасних пісень війни.

Дослідження А. Маракіної [2] зосереджується на впливі популярної української музики на психічне здоров'я та культурну самоідентифікацію студентської молоді в умовах воєнного стану.

І. Матійчин [3] аналізує українську пісню як чинник національної самоідентифікації в умовах соціальних і політичних змін, підкреслюючи її роль у зміцненні національної єдності.

Дослідження Ю. Сліпченко [4] зосереджене на авторській пісні часів Революції гідності та війни на сході України, яка виконувала мобілізаційну та консолідуючу функції.

У працях А. Тормахової [5; 6] простежується взаємодія мистецтва і політики в контексті сучасної культури, а також розглядаються мистецькі практики в Україні у період війни як форма культурного спротиву.

Серед англomовних публікацій, які поглиблюють науковий дискурс, важливими є статті М. Біазоліні та Т. Дрю [7], присвячені українській популярній музиці як інструменту національної ідентичності та культурної дипломатії; Дж. Кларк [8], де музика розглядається як форма «звукового ландшафтотворення»; К. Шевцова [9] здійснила риторичний аналіз трьох українських воєнних пісень як засобів спротиву; Д.-Е. Вікстрона [10] досліджує роль соціальних медіа у поширенні пісень війни та трансформації музичного контенту.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми.

Попри численні дослідження ролі української музики у творенні національної ідентичності помітна нестача наукової уваги до змін у змістовно-стилістичних домінантах у репертуарі українських поп-музикантів під час повномасштабної війни. Зокрема, педагогічний потенціал цих музичних трансформацій залишається недостатньо вивченим.

Метою статті є аналіз тематичних і стилістичних трансформацій в українській поп-музиці під час повномасштабної війни, інтерпретації їхнього культурного й педагогічного значення. Дослідження спрямоване на акцентуацію необхідності розроблення культурно-орієнтованої та соціально відповідальної моделі навчання, що відповідає реаліям сучасної України.

Викладення основного матеріалу дослідження. Повномасштабне вторгнення Росії в лютому 2022 року стало

каталізатором глибоких і незворотних змін у самій суті української популярної музики. У довоєнні роки основний репертуар багатьох українських виконавців тяжів до романтичного ліризму, ескапістських наративів і прикрашеної та гламурної естетики світових поп-трендів. Хоча під час Революції гідності (2013–2014) та війни на сході України (2014–2021) спорадично з'являлися моменти соціально-політичного коментаторства в музичній сфері, такі втручання загалом займали маргінальне місце на комерційному ринку, часто затьмарюючись універсальнішими темами кохання, розкішного дозвілля та космополітичного гламуру.

Однак із початком війни музичний шар популярної української музики зазнав кардинальної переорієнтації. Вона почала відігравати не лише розважальну та естетичну роль, а й культурну, громадянську та соціально важливу. Як зазначають Марко Бізюлі та Томас Дрю, «музика зараз функціонує як фундаментальний засіб підвищення транснаціональної обізнаності про боротьбу України та матеріального впливу на її оборону» [7, с. 6]. Причому зміни торкнулись й аудіотекстової семантики музики, й матеріальних умов її виробництва та розповсюдження. Унаслідок поширення якісного обладнання для запису звуку, що доступне навіть на смартфонах і потенціалу миттєвого поширення відео та аудіо за допомогою соціальних мереж, збільшило можливості впливу музики на соціум. Це проявилось й у розповсюдженні виступів аматорів і збільшенні уваги до концертних заходів професійних музикантів, де кожен найменший промах може потрапити в об'єктив смартфону глядача та буде викладеним у мережу.

Дане переосмислення спонукало митців вийти за традиційні межі розваг, взявши на себе роль посланців культури та культивуючи потужні мережі солідарності з українським народом, що діяли поза офіційними рамками державної дипломатії. У таких умовах виокремлюється шар музичних творів, де все більше переплітається інтимне з колективним, поєднуючи власний особистий досвід із живою пам'яттю нації. Як влучно характеризує це Джанін Наталі Кларк, музика в цьому контексті стає «формою та виразом стійкості (й опору) у воєнних ситуаціях» [8, с. 1]. Відтепер це звуковий акт, який активно перетворює «акустичний простір» окупованих громад, на мить замінюючи какофонію бомбардувань гармонією єдності та непокори. Це яскраво простежується у поширенні пісень-свідчень, які несуть у собі досвід пережитих ракетних / шахедних атак та артилерійських обстрілів. Вони можуть містити розповіді про розпач унаслідок людських втрат, стійкість у прагненні до свободи, що переосмислені через символічні образи у спільні культурні артефакти. Такі пісні функціонують не тільки як хроніки, але й як носії суспільної пам'яті. До того ж зросли випадки інтегрування у пісенний матеріал семплів, що відтворюють звуки воєнних дій. Подібні художні прийоми «служать додатковими вимірами, що підсилюють центральні ідеї, визначені в піснях. Вони встановлюють асоціацію з оригінальними джерелами та надають докази автентичності повідомлень» [9, с. 39].

Вітчизняна авторка А. Тормахова зазначає щодо тематики мистецьких практик українських митців, які почали поширюватись після повномасштабного вторгнення. Наведена нею класифікація може бути залучена й до пісенної сфери. «Тематика матеріалу може бути розподілена за декількома рубриками:

- 1) героїчні, що мають патріотичний характер і змальовують вдалі перемоги над ворогом;
- 2) комічні, що демонструють недолугість окупантів;
- 3) ліричні, що показують основні цінності, за які варто боротися;
- 4) трагічні, що змальовують ураження, що зазнають люди у різних куточках України» [6, с. 71].

Визначальною рисою воєнного репертуару українських виконавців є навмисне посилення патріотичної символіки та мовної афірмації. О. Клещова документує «появу нових символів у піснях про війну (джавеліни, байрактари, 4.5.0. – «усе спокійно») [1, с. 83]», яке поєднується із відродженням старих національних емблем, таких як червона калина та образ українського дому. Ці вирази стали зарядженими семіотичними якорями, що конденсують етнос опору в миттєво впізнаванні культурні знаки. Звісно, що відбулась відмова від використання російськомовних текстів у піснях.

Виконання композицій українською мовою стало етичним і політичним вибором співаків, що стверджує суверенітет, зміцнює національну ідентичність. Це тісно узгоджується з твердженням І. Матійчин, що подібна динаміка має потужний вплив на аудиторію слухачів, бо завдяки популяризації пісень українською мовою митці з російськомовного середовища «своєю творчістю і активною громадянською позицією ... сприяють національній самоідентифікації свого оточення, своїх слухачів» [3, с. 41], підтверджуючи центральну роль мовних і символічних виборів у формуванні культурного наративу нації в умовах війни.

Спостерігається процес як написання нових творів, так і зростання актуальності творів, які тематично корелюють із сучасними подіями. У роки війни частина українського музичного доробку, створеного ще задовго до повномасштабного вторгнення, набула нового, символічно навантаженого звучання. Композиції гурту «Океан Ельзи» – «Обійми» (2013), «Не твоя війна» (2015) та «Стріляй» (2013) – стали своєрідними маркерами емоційної єдності, внутрішньої сили та незламності [6]. Камерна й чуттєва пісня «Пташечка» гурту «Vivienne Mort» отримала новий сенс як відображення тендітності людського життя. Творчість гурту «Без обмежень» із піснями «Моя країна», «Вільні люди» та «Героям» почала сприйматися як безпосереднє звернення до суспільства, підсилюючи почуття гордості та вдячності захисникам. Особливе місце посідав трек «Доброго вечора (Where are you from?)» ProBass & Hardi, створений ще у 2021 році, що у воєнний час перетворився на неофіційний музичний символ Збройних Сил України, асоціюючись із силою та впевненістю військових.

Не менш показовою є історія пісні «Stefania» гурту «Kalush Orchestra» – спочатку створеної як особисте присвячення матері, вона на тлі війни перетворилася на емоційний гімн,

який поєднав особисте й колективне, а також став знаковою композицією, що представляла Україну на міжнародній сцені під час конкурсу «Євробачення». Така трансформація змісту й сприйняття свідчить про живий діалог між музикою та історичним моментом, у якому вона звучить, і демонструє, як культурний продукт здатний поєднати суспільство. Девід-Еміл Вікстрем підкреслює в своєму дослідженні ці характерні риси репертуару українських виконавців: «пісні переробляються, з'являються меметичні пісні, що спираються на конкретні події чи зброю, а раніше існуючі пісні використовуються як гімни» [10, с. 53].

З освітньої точки зору наслідки цих тематичних перетворень є далекосяжними. Як підкреслює Ю. Сліпченко у своєму дослідженні авторських пісень, переорієнтація репертуару на нагальні соціально-політичні реалії є свідченням того, що пісенне мистецтво стає «одним із інструментів нової хвилі національного відродження» [4, с. 62].

У цьому сенсі поп-музика воєнного часу виходить за межі своєї розважальної функції, стаючи основним джерелом для виховання медіаграмотності, громадянської свідомості серед виконавців і слухачів.

На це постійно звертають увагу дослідники, актуалізуючи роль мистецьких форматів у сприйнятті ідеологічних меседжів. «Митці мають усвідомлювати ту важливу місію, яку вони виконують, створюючи твори. Адже через мистецьку форму набагато легше засвоюється будь-яка ідея, тема тощо. Саме тому твір може змінювати світоглядні установки великих людських спільнот, виступати уособленням думок і мрій, інтегрувати та спрямовувати» [5, с. 66].

Інтеграція воєнних пісень в освітню практику має значну педагогічну цінність, особливо в контексті громадянської освіти. Ці пісні воєнного часу можуть слугувати автентичними культурними текстами, що сприяють обговоренню історичних подій, національної ідентичності тощо. Їх аналіз і виконавська практика формує здатність розшифровувати ідеологічні повідомлення, вбудовані в популярну культуру. З педагогічної точки зору включення сучасної української воєнної музики до навчальних програм поєднує формальну освіту з живим культурним досвідом, засвідчуючи еволюцію художньої спадщини. До того ж важливо це здійснювати, щоб вона не викликала відторгнення. Прикладом може слугувати авторський музичний проєкт харківського виконавця А. Пивоварова «Твої вірші, мої ноти», покликаний підтримати та поширювати українську культуру засобами музики та актуалізувати творчість літераторів-класиків. «Відомі поетичні твори Б. Антоновича, М. Старицького, П. Тичини, Г. Тютюнника, І. Франка, Т. Шевченка Г. Шкурупія

та ін., а також народні тексти, ретрансльовано в ньому через музичний світогляд А. Пивоварова, що дозволяє вивільнити широкий спектр емоцій і переживань (біль, втрату, вимушене розлучення з близькими, почуття самотності та відчуження), які притаманні багатьом із нас сьогодні» [2, с. 11].

Висновки. Українська поп-музика, втягнута у горнило повномасштабної війни, постала перед новими викликами, сповнюючись новими сенсами та засобами вираження. Її значення вийшло за межі розважальної функції, ставши інструментом для осмислення та зафіксування пережитого, джерелом духовної підтримки, простором культурного спротиву. Дослідження демонструє відчутні зміни в тематичних пріоритетах виконавців: на зміну ліричним, відстороненим від реалій текстам приходять композиції, пронизані патріотичними, громадянськими та меморіальними мотивами. У цих піснях особисте органічно поєднується з колективним, а образи з національного фольклору та сучасні символи спротиву стають чіткими ознаками часу. Стилістичні нововведення торкнулися як вокальної та інструментальної техніки, так і структури композицій. Вони виявляються у використанні звукових цитат із реальних подій, залученні документальних аудіофрагментів, посиленні інтертекстуальних зв'язків. Важливим показником змін стала мовна політика: українська мова у воєнному репертуарі перетворилася на беззаперечний знак позиції, відмову від будь-яких компромісів із простором, який продукує загрозу.

Воєнний період виступив каталізатором для оновлення культурних сенсів у поп-музиці, відкривши можливості для педагогічного осмислення цього репертуару. Такі твори можуть стати цінним матеріалом у процесі виховання молоді – не тільки як приклади сучасного мистецтва, але й як інструмент для розвитку медіаграмотності, критичного мислення, вміння розшифровувати символічні коди. Їх вивчення та виконання у навчальному середовищі здатне об'єднати художній досвід з історичною пам'яттю та громадянськими цінностями.

Практична значущість проведеного аналізу полягає в тому, що він окреслює можливості використання воєнної поп-музики в мистецькій освіті: від аналізу змісту і стилю – до сценічного втілення з урахуванням культурного контексту.

Перспективи подальших досліджень вбачаються у вивченні сприйняття таких творів різними аудиторіями, у порівнянні з досвідом інших країн, а також у розробленні методичних рекомендацій для їхньої інтеграції в освітній процес.

Отже, українська поп-музика воєнного часу виступає не лише дзеркалом епохи, але й активним чинником культурної комунікації та виховання.

Список використаних джерел

1. Клещова О. Пісні війни: Символи, смисли, наративи. *Лінгвістика*. 2023. № 2 (48). С. 83–97.
2. Маракіна А. Г. Вплив популярної української музики на психічне здоров'я та культурну самоідентифікацію студентської молоді в умовах воєнного стану. *Актуальні питання спеціальної, інклюзивної і здоров'язбережувальної освіти* : зб. наук. пр. [матеріалів круглого столу 20 жовт. 2022 р.] / Харків. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди ; [за заг. ред. Ю. Д. Бойчука]. Харків, 2022. С. 114–119.
3. Матійчин І. Українська пісня як чинник національної самоідентифікації. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2021. № 36 (2), т. 2. С. 36–43. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/36-2-6>
4. Сліпченко Ю. Авторська пісня періоду Революції гідності та війни на сході України. *Українські культурологічні студії*. 2023. № 2 (13). С. 61–64. DOI: [https://doi.org/10.17721/UCS.2023.2\(13\).11](https://doi.org/10.17721/UCS.2023.2(13).11)

5. Тормахова А. М. До проблеми взаємодії мистецтва та політики в контексті сучасної культури. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2022. № 2. С. 64–68.
6. Тормахова А. Мистецькі практики під час війни : український вимір. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*. 2022. Вип. 40. С. 70–75. DOI: <https://doi.org/10.35619/ucpmk.vi40.547>
7. Biasioli M., Drew T. Ukrainian Popular Music in Times of War: National Identity, Transnational Projections and the Musician as Grassroots Ambassador. *IASPM Journal*. 2024. Vol. 14, № 2. P. 6–29.
8. Clark J. N. Music, resilience and 'soundscaping': Some reflections on the war in Ukraine. *Cultural Sociology*. 2023. P. 1–21. DOI: <https://doi.org/10.1177/17499755231151216>
9. Ševcova K. Music As a Means of Resistance: Rhetorical Analysis of Three Ukrainian Wartime Songs, One-year master independent work. Malmö University, 2023. 47 p.
10. Wickström D.-E. Songs of war: The Russian war on Ukraine, popular music and social media. *IASPM Journal*. 2024. No. 14 (2). P. 53–74. DOI: [https://doi.org/10.5429/2079-3871\(2024\)v14i2.4en](https://doi.org/10.5429/2079-3871(2024)v14i2.4en)

References

1. Kliestchova, O. (2023). Pисni viiny: Symvoly, smysly, naratyvy [Songs of war: Symbols, meanings, narratives]. *Linhvistyka [Linguistics]*, 2 (48), 83-97 [in Ukrainian].
2. Marakina, A. H. (2022). Vplyv populiarnoi ukrainskoi muzyky na psykhychnе zdorovia ta kulturnu samoidentyfikatsiiu studentskoi molodi v umovakh voiennoho stanu [The influence of popular Ukrainian music on the mental health and cultural self-identification of student youth under martial law]. In Yu. D. Boichuk (Ed.), *Aktualni pytannia spetsialnoi, inkluzyvnoi i zdoroviazbezpezhuvanoi osvity [Current Issues of Special, Inclusive and Health-Preserving Education]: zb. nauk. pr. materialiv kruhloho stolu* (pp. 114-119). Kharkiv: H. S. Skovoroda KhNPU [in Ukrainian].
3. Matiichyn, I. (2021). Ukrainska pisnia yak chynnyk natsionalnoi samoidentyfikatsii [Ukrainian song as a factor of national self-identification]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk [Current Issues in the Humanities]*, 36 (2), 36-43. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/36-2-6> [in Ukrainian].
4. Slipchenko, Yu. (2023). Avtorska pisnia periodu Revoliutsii hidnosti ta viiny na skhodi Ukrainy [Author's song during the Revolution of Dignity and the war in eastern Ukraine]. *Ukrainski kulturolohični studii [Ukrainian Cultural Studies]*, 2 (13), 61-64. DOI: [https://doi.org/10.17721/UCS.2023.2\(13\).11](https://doi.org/10.17721/UCS.2023.2(13).11) [in Ukrainian].
5. Tormakhova, A. M. (2022). Do problemy vzaiemodii mystetstva ta polityky v konteksti suchasnoi kultury [On the problem of interaction between art and politics in the context of modern culture]. *Visnyk Natsionalnoi akademii kerivnykh kadrov kultury i mystetstv [Bulletin of the National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts]*, 2, 64-68 [in Ukrainian].
6. Tormakhova, A. (2022). Mystetski praktyky pid chas viiny: ukrainskyi vymir [Art practices during the war: Ukrainian dimension]. *Ukrainska kultura: mynule, suchasne, shliakhy rozvytku [Ukrainian Culture: Past, Present, Ways of Development]*, 40, 70-75. DOI: <https://doi.org/10.35619/ucpmk.vi40.547> [in Ukrainian].
7. Biasioli, M., & Drew, T. (2024). Ukrainian popular music in times of war: National identity, transnational projections and the musician as grassroots ambassador. *IASPM Journal*, 14 (2), 6-29. DOI: [https://doi.org/10.5429/2079-3871\(2024\)v14i2.2en](https://doi.org/10.5429/2079-3871(2024)v14i2.2en)
8. Clark, J. N. (2023). Music, resilience and 'soundscaping': Some reflections on the war in Ukraine. *Cultural Sociology*, 1-21. DOI: <https://doi.org/10.1177/17499755231151216>
9. Ševcova, K. (2023). *Music as a means of resistance: Rhetorical analysis of three Ukrainian wartime songs. One-year master independent work*. Malmö University.
10. Wickström, D.-E. (2024). Songs of war: The Russian war on Ukraine, popular music and social media. *IASPM Journal*, 14 (2), 53-74. DOI: [https://doi.org/10.5429/2079-3871\(2024\)v14i2.4en](https://doi.org/10.5429/2079-3871(2024)v14i2.4en)

Дата надходження до редакції
авторського оригіналу: 08.09.2025